Satranç Elektronik Dersinin Koşullu Erişimle Sunulması

Umut ALTINIŞIK, Serdar SOLAK

Kocaeli Üniversitesi, Enformatik Bölümü, Kocaeli

umuta@kocaeli.edu.tr, serdars@kocaeli.edu.tr

Özet: Kocaeli Üniversitesi Eğitimde Yeniden Yapılandırma süreci kapsamında fakülte ve yüksek okullarda öğrencilerin uzaktan eğitim yöntemi ile seçmeli dersleri alma olanağını 2011 yılından beri sağlanmaktadır. Öğrenme Yönetim Sistemi (ÖYS) kullanılarak verilen derslerin öğrencilere sunulmasında farklı yöntemler kullanılmaktadır. Yapılan çalışmada, Satranç Elektronik seçmeli dersinde (e-ders), ders içeriklerinin öğrencilere koşullu erişilebilirlik yöntemi ile sunulmasının sonuçları irdelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: E-ders, ÖYS, Koşullu erişilebilirlik.

Presentation of Chess Course with Conditional Access

Abstract: Kocaeli University provides opportunity to take elective courses for faculty and high schools students during the process of Education Restructuring with methods of distance education since 2011. The different methods are used for presentation of courses which are given by Learning Management System (LMS). In the study, the presentation of course content of Chess Electronic elective course (e-course) to students with conditional access method was analyzed.

Keywords: Elective Course, LMS, Conditional Accessibility.

1. Giriş

Bilgisayar ve Internet kullanımının eğitim alanında kullanılması ile birlikte E-öğrenme ve E-dersler bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır.

2011-2012 öğretim yılından itibaren eğitimde yeniden yapılandırma süreci kapsamında Kocaeli Üniversitesi örgün öğretim öğrencileri uzaktan eğitim yöntemi ile seçmeli dersleri Enformatik bölümü bünyesinde almaya başlamışlardır. [4]

Kocaeli Üniversitesinde 2013-2014 güz yarıyılı itibarı ile toplam 21 farklı e-ders 5632 öğrenci tarafından seçilmiştir. Satranç dersi sosyal seçimlik bir e-ders olarak öğrencilere uzaktan eğitim yöntemi ile verilmektedir.

Yapılan bu çalışmada Satranç dersine ait ders içeriklerinin oluşturulması, koşullu erişilebilirlik yöntemi ile sunulması ve elde edinilen kazanımlar anlatılmaktadır.

Bildirinin ikinci bölümünde öğrenme yönetim sistemi ve E-dersler, üçüncü bölümde koşullu erişilebilirlik yöntemi, dördüncü bölümde Satranç dersinin koşullu erişilebilirlik yöntemi ile sunulması, beşinci bölümde sonuç ve öneriler bulunmaktadır.

2. ÖYS ve E-Dersler

Uzaktan eğitimde öğrenci ve eğitici arasında sağlıklı bir iletişim sağlama amacı ile ÖYS'ler kullanılmaktadır. ÖYS kullanılarak, senkron/asenkron veya karma eğitimde öğrencilerin ders seçimi, derse kayıt olması, ders içeriklerinin sunulması, ölçme ve değerlendirmelerin yapılması, öğrenci etkinliklerinin raporlanması ve yönetimsel işlemlerin yapılmasına olanak sağlayan web tabanlı bir yazılımdır [2,7].

Günümüzde yaygın olarak kullanılmakta olan ÖYS'ler aşağıda maddeler halinde sunulmaktadır [5].

- •Moodle (www.moodle.org)
- •ATutor (www.atutor.ca)
- •Claroline (www.claroline.net)
- •Docebo Suite (http://www.docebo.org)
- •Dokeos (www.dokeos.com)
- •DrupalEd (www.funnymonkey.com/come-and-get-it)
- •Interact (www.interactlms.org)
- •SiteAtSchool (siteatschool.sourceforge.net)
- •SyndeoCMS (www.syndeocms.org)

2011-2012 Güz yarıyılı ile birlikte verilmeye başlanan e-derslerde zaman içerisinde, öğrenci sayılarının artması, ders içeriklerinin yenilenmesi ve sunum yöntemlerinin değişimi gerçekleşmiştir.

E-ders alan öğrenci sayıları zaman içerisinde seçmeli e-derslere olan talepten dolayı artmıştır. Bu nedenle, öğretim elemanı tarafından derslerin takibi zorlaşmıştır.

Öğrencilerin ders içeriğini etkin bir şekilde kullanması ve faydalanması için, koşullu erişilebilirlik yöntemi kullanılmıştır.

Satranç e-dersinin fakülte ve yüksek okul öğrencileri tarafından son iki dönemde seçilme miktarları ve dersi veren öğretim elemanı sayıları Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: Satranç e-dersi verileri

	2012-2013 Bahar	**2013-2014 Güz**
Öğrenci Sayısı	214	510
Öğretim elemanı sayısı	1	2

3. Koşullu Erişilebilirlik Yöntemi

Öğrencilerin ÖYS Sistemi üzerinden sunulan ders notlarına, kaynak dosyalara, ödevlere, projelere, anketlere ve sınavlara belirli kısıtlar altında katılması için yapılan ayarlama işlemi "Koşullu Erişilebilirlik" olarak adlandırılmaktadır.

Kocaeli Üniversitesinde kullanılan ÖYS üzerinden aşağıda yer alan kısıt ayarlamalarından biri veya birden fazlası yapılabilmektedir.

- •**Başlangıç Tarihi:** Başlangıç tarihi özelliği etkinleştirildiğinde, ilgili ders materyaline öğrencilerin erişimi belirtilen tarihe kadar yasaklanmış olacaktır.
- •**Bitiş Tarihi:** Bitiş tarihi özelliği etkinleştirildiğinde, ilgili ders materyaline son erişim tarihi belirlenmiş olur. Ders materyaline ilgili tarihten sonra öğrencilere erişim hakkı verilmemektedir.
- •**Not Koşulu:** Not koşulu özelliği etkinleştirildiğinde, daha önce sunulan ders materyallerinden bir veya birden

fazlasından belirli puanlar alınması beklenilmektedir. Koşulda yer alan ders materyallerinden yeterli puan veya puanlar alındığında ilgili ders materyaline erişim sağlanmaktadır. Aksi durumda ders materyaline öğrencilerin erişimi sağlanmamaktadır.

•**Etkinliğe ulaşılmadan önce:** Etkinliğe ulaşılmadan önce özelliğini kullanarak, sınırlandırılmış etkinliğin kısıtlar gerçekleştirilmeden önceki ders içerisinde nasıl gösterileceği belirlenmektedir. Şekil 1'de ÖYS üzerinden yapılabilecek koşullu erişilebilirlik ayarları sunulmaktadır. Şekilde gösterildiği gibi, başlangıç ve bitiş tarih ayarları etkinleştirilerek, öğrencilerin etkinliğe erişim tarihleri belirlenmektedir. Ayrıca Not koşulu ayarlamaları yapılarak, öğrenci erişilebilirliği sınırlanmıştır.

Şekil 1'de gösterilen ayarlar yapıldığında, öğrenci Satranç giriş etkinliğinden 50 ile 100 arasında bir not almadığı sürece, belirtilen tarih aralıklarında ayarları yapılmış olan ders etkinliğini görebilecek, fakat erişemeyecektir.

Şekil 1: Koşullu Erişilebilirlik Ayarları

4. Uygulama

Koşullu erişilebilirlik yöntemi 2013-2014 Güz döneminde Satranç e-dersi üzerinde uygulanmış ve elde edilen sonuçlar, 2012-2013 Bahar dönemi ile karşılaştırılmıştır. Bu bölümde, satranç içerik paketlerinin oluşturulması, içerik paketlerinin ayarlanması ve içerik paketlerindeki verilerin analizi gerçekleştirilmiştir.

4.1 İçerik paketlerinin oluşturulması

Satranç e-ders içerikleri öğrencilere 2012-2013 Bahar döneminde Scorm (Sharable Content Object Reference Model-Paylaşılabilir İçerik Nesnesi Başvuru Modeli) [3] paketler şeklinde seslendirilerek oluşturulmuştur. Scorm paketlerinin sonuna öğrencilerin konu ile ilgili bilgi seviyesini ölçen bir sınav eklenmiştir.

Satranç e-dersine ait içerikler Articulate Studio'09 [1] yazılımı içerisinde yer alan Presenter, Engage ve Quizmaker bileşenleri kullanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 2'de Engage bileşeni kullanılarak oluşturulmuş e-ders paketi içerisinden bir ekran görüntüsü yer almaktadır. İçerik paketinde yer alan bilgiler aynı zamanda seslendirilme işleminin yapılması ile zenginleştirilmiştir.
Öğrencilerin, paket içerisinde yer alan bir sonraki konuya geçmesi için, ekranda görülen

konuya ait alt başlıkları da sonuna kadar takip etmesi gerekmektedir.

Örneğin, Şekil 2'de yer alan içerik paketinin içerisinde yer alan "Giriş" konusuna ait dört adet alt başlık bulunmaktadır. Sırasıyla bu alt başlıklar takip edilmelidir. "Taşların Dizilişi" isimli dördüncü alt başlık dinlendikten sonra paket içerisinde yer alan bir sonraki ana konuya veya değerlendirme sınavına geçilmektedir.

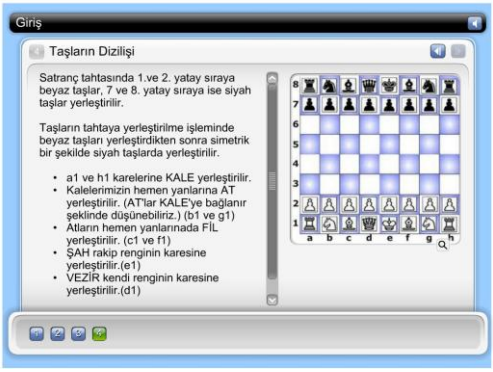

Şekil 2:Örnek İçerik

Şekil 3'te içerik paketi sonunda yer alan "Kendimizi Deneyelim" isimli değerlendirme sınavında sorulmuş olan bir soru sunulmaktadır. Sınav, Quizmaker bileşeni kullanılarak oluşturulmuştur. Sorular, soru havuzundan rastgele seçilerek sorulmaktadır. Bu sayede başarısız olan bir öğrenci "sınavı yeniden dene" dediğinde farklı sorular karşısına çıkmaktadır.

Sınav içerisinde çoktan seçmeli tek doğru cevaplı, çoktan seçmeli çok doğru cevaplı, doğru/yanlış, eşleştirmeli, boşluk doldurmalı ve hotpoint (işaretle seçim) soru tipleri yer almaktadır.

Şekil 3:Örnek Soru

Şekil 4'te "Kendimizi Deneyelim" isimli sınava ait sonuç görülmektedir. Öğrenci, 80 puan aldığında ve "Bitir" düğmesine tıkladığında içerik paketini başarıyla tamamlamaktadır. 80 puandan daha düşük bir puan alması durumunda, "Sınavı yeniden dene" düğmesine tıklayarak farklı sorularla sınavı yeniden gerçekleştirebilmektedir. Eğer sınavı "Bitir" düğmesine tıkladığında içerik paketinin başına dönerek konuyu tekrar edebilmektedir [6].

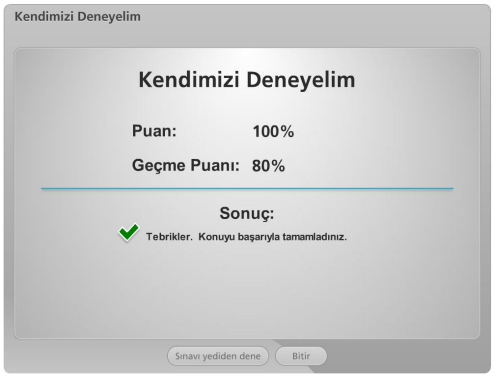

Şekil 4:Sınav Sonucu

4.2 İçerik paketlerinin ayarlanması

2013-2014 Güz yarıyılında satranç e-dersi için "Koşullu erişilebilirlik" yöntemi kullanılarak yeni bir düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemede birinci haftanın ilk konusu herhangi bir sınırlama verilmeden öğrencilerin erişimine sunulmuştur.

Öğrencilerin diğer haftalardaki konularda bulunan içerik paketlerine erişimlerini kısıtlayacak, başlama tarihinin gelmesi ve bir önceki içerik paketinin bitirilmesi koşulları konulmuştur.

Ayrıca dersin değerlendirme ölçütlerinde yer alan iki adet kısa sınavda içerik paketlerine bağlanmıştır. Öğrencinin, altıncı haftada yapılacak olan "Kısa Sınav-1" etkinliğine katılabilmesi için, beşinci haftada yer alan son içerik paketini tamamlaması gerekmektedir.

Şekil 5'te Satranç e-dersine ait dört, beş ve altıncı haftalarda yer alan etkinlikler ve kısıtlamaları görülmektedir. Öğrenciler, derse kaydedildiğinde hangi hafta ve tarihte, hangi içerik paketlerinin işleneceğini ve o etkinliğe katılması için hangi içerik paketlerini tamamlaması gerektiğini görmektedir.

Öğrencilerin, "Kısa Sınav" etkinliklerine katılması için önceki içerik paketlerinin tamamlaması gerekirken, "Kısa Sınav" etkinliklerine katılmak veya belirli bir puan almak bir sonraki içerik paketinin etkinleştirilmesinde rol oynamamaktadır.

Şekil 5'te altıncı haftada yer alan "Kısa Sınav 1" etkinliği, beşinci haftada yer alan "KONU 12- ROK" isimli içerik paketine bağlanmıştır. Yine altıncı haftada yer alan "TEMEL AÇILIŞ PRENSIPLERİ" isimli içerik paketi kendinden önce gelen "Kısa Sınav 1" isimli etkinliğe değil de, beşinci haftada yer alan "KONU 12- ROK" isimli içerik paketine bağlanmıştır.

İçerik paketlerinin birbirine bağlanmasından dolayı, öğrenci "Kısa Sınav 1" etkinliğine katılmasa bile içerik paketlerini izlemeye devam edebilmektedir.

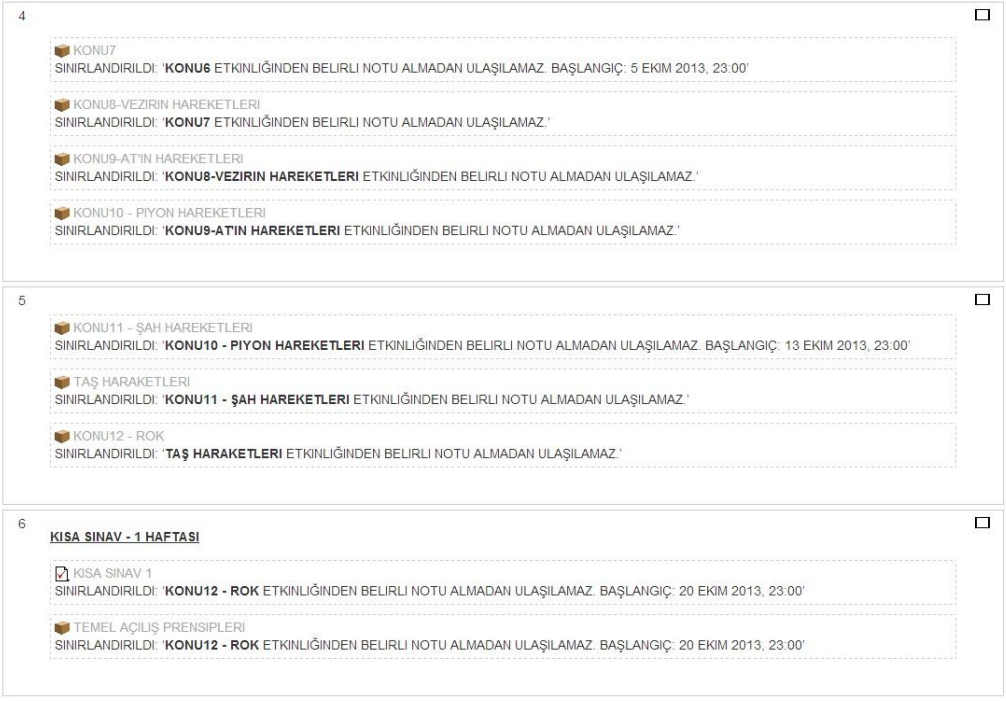

Şekil 5: Satranç e-dersine ait haftalık plan

4.3 İçerik paketleri verilerin analizi

Satranç e-dersi üzerinde kullanılmakta olan içerik paketlerinin öğrenciler tarafından takip edilmesinden elde edilen 2012-2013 Bahar ve 2013-2014 Güz dönemi verileri gözlemlenmiştir.

Taş hareketleri, Satranç Giriş, Satranç terimleri ve Notasyon kavramı ile ilgili Scorm paket içeriklerini başarı ile tamamlayan öğrencilere 1 puan verilerek, içerik paketlerinin takip oranları elde edilmiştir.

Şekil 6'da dört, beş ve altıncı haftalarda yer alan etkinliklerin öğrenciler tarafından takip edilmesine ait veriler her iki dönem içinde grafiksel olarak gösterilmiştir. Şekil 6'da gösterildiği gibi, koşullu erişilebilirlik yöntemi kullanılan 2013-2014 Güz döneminde öğrenciler tarafından ders içerik paketlerinin takibinin daha fazla olduğu gözlenmektedir.

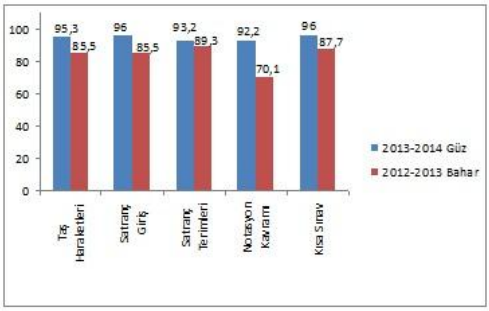

Şekil 6: Satranç e-dersine ait haftalık plan

5. Sonuçlar ve Öneriler

Kocaeli Üniversitesi Eğitimde Yeniden Yapılandırma süreci kapsamında verilemekte olan Satranç Elektronik seçmeli dersinde (e-ders), ders içeriklerinin öğrencilere koşullu erişilebilirlik yöntemi ile sunulması sonucunda, ders içerik paketlerinin öğrenciler tarafından daha fazla takip edildiği ve öğrencilerin dersi başarım oranının artmış olduğu gözlemlendi.

Önümüzdeki dönemlerde, Kocaeli Üniversitesinde verilmekte olan tüm e-derslerde ders içeriklerinin koşullu erişilebilir olarak verilmesi için gerekli çalışmaların yapılması, tüm e-derslerin takibini, başarı artımını ve standardizasyonunu sağlayacaktır.

6. Kaynaklar

[1] **Articulate Tutorials**, (2013), http://community.articulate.com/tutorials/products/about-the-articulate-tutorials.aspx, ziyaret Tarihi:12.12.2013

[2] Duran N., Önal A. ve C. Kurtuluş C., "E-Öğrenme Ve Kurumsal Eğitimde Yeni Yaklaşım Öğrenim Yönetim Sistemleri", **Akademik Bilişim**, http://ab.org.tr/ab06/bildiri/165.pdf ,2006

[3] Fallon, C. and Brown, S., 2003, "E-Learning Standards: A Guide to Purchasing, Developing and Deploying Standards-Conformant e-Learning", BocaRaton, FL: St. Lucie Pres W. Bailey (2005). What is adl scorm?, CETIS Standards briefings series.

[4] İnal, M., Altınışık, U., Solak, S., Yıldız, U., "Eğitimde Yeniden Yapılanma ve Kalite Sürecinde Elektronik Seçmeli Dersler", **Öğretim Araştırmaları Dergisi (JRET - Journal of Research in Education and Teaching)**, Cilt 1, Sayı 2, 272-278, (2012).

[5] Solak, S., Altınışık, U., Yıldız, U., İnal, M., "Öğrenme Yönetim Sistemi Değerlendirme Verilerinin Web Tarayıcı Eklentisi ile Öğrenci Bilgi Sistemine Aktarılması", **Öğretim Araştırmaları Dergisi (JRET - Journal of Research in Education and Teaching)**, Cilt 1, Sayı 4, 102-108, (2012)

[6] Solak, S.,Yıldız, U., Sungur, E., KILIÇ, N., Altınışık, U., Mert, E., İnal, M., "Trafik Güvenliği Dersi İçin E-Öğrenme İçeriği Geliştirme Ve Sunma Deneyimi, **Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi (Journal of Research in Education and Teaching)** , Cilt:2 Sayı:3, 269-275, (2013)

[7] Yıldız, U., Solak, S., Altınışık, U., İnal, M., "Dallandırılmış Yazılım Simülasyon Uygulamaları: Bilgi Teknolojileri Dersi Laboratuar Uygulamaları Örneği", **Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi (JRET - Journal of Research in Education and Teaching)**, Cilt 1, Sayı 4, 49-55, (2012)